

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה לחינוך

סילבוס לקורס: מבוא למחשבת החינוך - שנה"ל תשפ"ג (2022-2023)

מס' קורס, סמסטר א': 129-1-2251

מס' קורס סמסטר ב': 129-1-2261

מועד הקורס

יום ד', 14:15 – 15:45

צוות הקורס

מרצה: ד"ר אריק שגב, arik.segev@gmail.com, שעת קבלה: ימי ד', 16:00 – 17:00, בתיאום מראש.

מתרגלת: טל לוריא, talinka95@gmail.com,

מתרגלת: תמר שכטר, schetama@post.bgu.ac.il,

מטרת ההוראה

הקורס סוקר שיאים רעיוניים במסורת הפילוסופית מאפלטון עד ימינו. הרעיונות מתמודדים עם שאלות יסוד הנוגעות לענייני מוסר, אמת, ידיעה, חברה, מהות האדם וזיקותיו לסביבתו, או צדק. רעיונות אלה הנם המקור ממנו שואב החינוך את תכליתו, יעדיו ודרכיו, לכן היכרות עם מסורת זו היא תנאי חשוב להבנת החינוך ולעשייה חינוכית מוצלחת.

מבנה הקורס

הקורס מתפרס על שנה וכולל שיעור (הרצאה במליאה) ותרגיל (עבודה בקבוצות קטנות). במסגרת ההרצאות יוצגו הרעיונות של הוגי המסורת, אך בנוסף להצגת הדברים יינתן במקביל דגש על דיונים והשתתפות פעילה. בקבוצות התרגול תעשה חזרה על הסוגיות שעלו בשיעור, המשך דיון פתוח בסוגיות אלה וקריאה מדוקדקת יותר של קטעי המקורות.

פרשיות הלימוד (ייתכנו שינויים בהתאם להתקדמות הקורס ולמאפייניו הייחודיים)

סמסטר א'

1. שיעור פתיחה – מבוא – מהי פילוסופיה של החינוך ומדוע ללמודה?
2. סוקרטס של אפלטון – סגירת מבוא + אפולוגיה פתיחה
3. אפולוגיה – משפטו של סוקרטס
4. אפלטון - פוליטיאה ו-ז, המשלים הגדולים
5. משל המערה ונמשלו, השלכות לחינוך
6. אריסטו – רקע ורקע פילוסופי
7. אריסטו – אתיקה ניקומכית א, ב.
8. רמב"ם – הפתיחה למורה נבוכים
9. רמב"ם – שמונה פרקים
10. דקארט – הגיונות א, ב'
11. דקארט – הגיונות ב, ג.
12. רוסו – מתוך אמיל
13. רוסו – מתוך אמיל

סמסטר ב'

1. קאנט – הנחת יסוד למטאפיזיקה של המידות א, ב.
2. קאנט – הנחת יסוד למטאפיזיקה של המידות א, ב.
3. קאנט – על הנאורות
4. מיל – על החירות
5. מיל – על החירות
6. דיואי – חינוך פרוגרסיבי
7. דיואי – חינוך פרוגרסיבי
8. סארטר – אקזיסטנציאליזם הוא הומניזם
9. סארטר – אקזיסטנציאליזם הוא הומניזם
10. נוסבאום – לא למטרות רוח: מדוע הדמוקרטיה זקוקה למדעי הרוח
11. גרט ביאסטה
12. גרט ביאסטה
13. סיכום

דרישות הקורס

הסטודנטים והסטודנטיות נדרשים להגיע להרצאות ולתרגילים, ולהשתתף בהם באופן פעיל, לקרוא את חומרי הקריאה באופן שוטף ולמלא את המשימות שיינתנו: מבחנים, עבודות, תרגילים. צוות ההוראה מתחייב לספק תמיכה בכל הנוגע ללמידה ולהבנה של החומר הלימודי ומעודד את הסטודנטים והסטודנטיות לבוא לשעות הקבלה עם כל שאלה שהיא. **ההמלצה היא ללמוד באופן שוטף לאורך כל השנה ולא להמתין למבחנים ולמטלות, זאת על-מנת להפנים את החומר בצורה הטובה ביותר.**

דרישות והרכב ציון הקורס

1. **דפי-עמדה (סה"כ 10% מהציון הסופי, 5% בכל סמסטר):**
לאורך השנה תתבקשו לכתוב 8 דפי עמדה, 4 בכל סמסטר, המתייחסים לטקסטים בקורס. על דפי העמדה יינתן ציון עובר/לא עובר.
2. **אירועי הערכה סמסטריאליים (90% מהציון השנתי) – **ייתכן שהמבחנים יומרו לעבודות בשל מגבלות הקורונה או מסיבות אחרות):**
 - עבודה בסמסטר א 30% מהציון השנתי, תדרוש ידע בנושאים ובמיומנויות שנלמדו בהרצאות ובתרגיל בסמסטר א'.
 - מבחן בסמסטר ב 60% מהציון השנתי (ייתכן שהמבחן יומר בעבודה בשל מגבלות הקורונה או מסיבות אחרות), ידרוש ידע בנושאים ובמיומנויות שנלמדו בהרצאות ובתרגילים בסמסטר ב'. כמו כן יניח ידע ומיומנויות שנלמדו בסמסטר א'.

הערות נוספות לחישוב הציון:

- לפי דרישות המחלקה, על הסטודנטים/יות להשיג ציון 70 לכל הפחות, על-מנת לעמוד בדרישות הקורס, שכן מדובר בקורס מבוא. הציון המינימאלי במבחנים עצמם הוא 56.
- הנוכחות בתרגולים ובהרצאות היא נוכחות חובה.

דגשים בעת קורונה:

אופן ההוראה בקורס - יתכנו שינויים באופן ההוראה בהתאם למצב הקורונה באותה העת ובכפוף להחלטות הממשלה, האוניברסיטה ולשיקול דעת המחלקה.

אופן הערכה בקורס - ככל שלא יתאפשר לקיים בחינות פרונטליות הן עשויות להשתנות למטלות חלופיות. עם זאת, המחלקה תשמור על הרכב הציון בקורס, כך שהמטלה החלופית שתינתן תהיה באותו משקל של המקורית.

חומרים לקריאה ולדיון, לפי הוגים, ייתכנו שינויים במהלך הקורס (זו אינה רשימה ביבליוגרפית):

סמסטר א':

- אפלטון, האפולוגיה של סוקרטס.
- אפלטון, פוליטיאה, ספרים ו' ו- ז'.
- אריסטו, אתיקה מהדורת ניקומאכוס, ספרים 1 ו-10.
- רמב"ם, הקדמה לפירוש מסכת אבות (שמונה פרקים), פתיחה למורה נבוכים.
- דקארט, רנה, הגיונות, פרקים 1-3.
- רוסו, ז'אן ז'אק, אמיל, פרק 4 (ייכלל במבחן של סמסטר ב').

סמסטר ב':

- קאנט, עמנואל, הנחת יסוד למטאפיזיקה של המידות,, פרקים 1-2, פרק החתימה מתוך ביקורת התבונה המעשית, מהי נאורות.
- מיל, ג'ון סטיוארט, על החירות.
- סארטר, ז'אן פול, האקסיסטנציאליזם הוא הומניזם.
- דיואי, ג'ון, הילד ותוכנית הלימודים.
- נוסבאום, מרתה, לא למטרות רווח.
- Biesta, Gert, The Beautiful Risk of Education, Chapters 3-4